

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ OYUN DAVRANIŞLARININ AKRAN İLİŞKİLERİ ÜZERİNDEKİ YORDAYICI ETKİSİ

Hülya GÜLAY OGELMAN*
Hatice ERTEN SARIKAYA**

PREDICTING EFFECT OF PLAY BEHAVIORS OF PRESCHOOL CHILDREN ON PEER RELATIONSHIPS

Öz

Araştırmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarının oyun davranışlarının akran ilişkileri üzerindeki yordayıcı etkisini ortaya koymaktır. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Örneklem grubunu, Denizli il merkezinde ilköğretim okullarının anasınıflarına devam eden 5-6 yaş grubundan 175 çocuk oluşturmuştur. Çocukların 87'si (% 49.7) kız, 88'i (% 50.3) erkektir. Çocukların yaş ortalaması 6 yıl, 3 ay, 10 gündür. Veri toplama araçları olarak, Kişisel Bilgi Formu, Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği, Akranların Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği, Okul Öncesi Oyun Davranış Ölçeği ve Resimli Sosyometri Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde Basit Doğrusal Regresyon Analizi uygulanmıştır. Çocukların sessiz oyun düzeyi arttıkça, korkulu kaygılı olma ve sosyal olmayan davranış düzeyi artmaktadır, olumlu sosyal davranış düzeyi azalmaktadır. Sosyal oyun düzeyi arttıkça olumlu sosyal davranış düzeyi artmakta, sosyal olmayan davranış düzeyi azalmaktadır. Yalnız-pasif ve yalnız-aktif davranış düzeyi arttıkça çocukların olumlu sosyal davranışlarının arttığı bulunmuştur. İtiş-kakış oyun düzeyi arttıkça aşırı hareketlilik, saldırganlık, korkulu-kaygılı olma ve akran şiddetine maruz kalma düzeyi artarken, olumlu sosyal davranış düzeyi azalmaktadır.

Anahtar kelimeler: Oyun davranışı, Akran İlişkileri, Sosyal Konum, Okul Öncesi Dönem.

Abstract

The purpose of this study was to reveal the predictor effect of play behaviors of preschool children on peer relationships. Relational survey method was used in the study. The sample group consisted of 175 children aged between 5-6 years,

* Doç.Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD., e-posta: hgulay@pau.edu.tr

** Bil. Uzm. Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Öğretmeni, Hacı İbrahim Aydın Anaokulu, e-posta: hatice_0417@hotmail.com

who attended the kindergartens of primary schools in the city center of Denizli. While 87 of children (49.7%) were girls, 88 (50.3%) were boys. Age average of children was 6 years, 3 months and ten days. Personal Information Form, Ladd and Profilet Child Behavior Scale, Peer Victimization Scale, Preschool Play Behavior Scale, and Picture Sociometry Scale were used as data collection tools. Simple Linear Regression Analysis was used to analyze the data. As children's levels of the silent play increased, the levels of being frightened and anxious and asocial behavior increased, and the levels of prosocial behaviors decreased. As the levels of social play increased, the levels of prosocial behavior increased, and the levels of asocial behaviors decreased. It was determined that as the levels of only-passive and only-active behaviors increased, children's levels of prosocial behaviors increased. As the levels of rough-and-tumble plays increased, the levels of hyperactivity, aggression, being anxious-fearful and peer victimization increased, and the levels of prosocial behaviors decreased.

Keywords: Play Behavior, Peer Relationships, Social Position, Preschool Period.

1. Giriş

Okul öncesi dönemde, çocukla ilgili akla ilk gelen kavramlardan biri oyundur. Oyun ve çocuk birbirini adeta tamamlayan iki öge gibidir. Çocuk için oyun; neşe, eğlence kaynağı, vazgeçemediği bir eylem iken aynı zamanda onun yaşama hazırlanmasında en büyük yardımcı ve rehber görevindedir. Psikoloji ve eğitimde oyun kavramı, genellikle zevkli, serbest ve kendiliğinden gelişen bir durum olarak betimlenmektedir (Bodrova ve Leong 2007/2010: 212; Aktaran, Çalışandemir, 2014: 2). Ayrıca oyun çocukların en önemli uğraşısı olarak değerlendirilebilmektedir. Çocuk oyun oynayarak duygusal, fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal açıdan gelişmektedir (Schaefer ve DiGeromino 2000: 22; Aktaran, Çalışandemir, 2014: 4).

Çocuklarla iletişim kurmanın, onların dünyasını paylaşmanın birçok yolu bulunmaktadır. Oyun bu yolların en doğal olanı, en sık kullanılanı ve en sağlıklı sonuç verenidir (Baykoç-Dönmez 1992: 32). Okul öncesi dönemde, çocuklar aile dışında ilk defa akranlardan ve öğretmenlerden oluşan yeni ilişkiler ortamına girmektedirler. Bu durum, onların yeni ilişkiler ağında ailelerinden öğrendikleri bilgi, beceri ve yeterliklerden yararlanırken, yenilerini de öğrenmelerine fırsat sağlaması açısından önem taşımaktadır (Gülay 2010: 56).

Akran ilişkileri çocuğa birçok beceri kazandırır. Akranlar çocukların kendi kişiliklerini geliştirmelerine yardımcı olurlar. Çocuklar bu ilişkiler içinde kendileri hakkında geri bildirim alır, böylece kendileri hakkında algılar oluştururlar. Eşitliğe dayanan bu ilişkilerde, çocukların sosyal

rollerine, konumlarına ve cinsel kimliklerine uygun davranışlar belirlenir (Rowley vd. 1998: 13). Çocuklarda akran ilişkilerinin önemi, okul yıllarında giderek artmakta ve gerek arkadaşlarına, gerek arkadaş olmayan akranlarına karşı gösterdikleri davranış kalıpları da farklılaşmaya başlamaktadır. Olumlu iletişim becerilerine sahip olan çocukların daha az saldırgan davranışlarda buldukları, işbirliği, uzlaşma ve paylaşma gibi olumlu tutum ve davranışlar sergiledikleri ortaya konulmuştur. Olumlu tutum ve davranışlara sahip olan çocukların akranları tarafından daha çok kabul gördüğü yani akranlar arasındaki sosyal konumlarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (Erwin 2000: 27).

Çocukların akranları ile iletişim kurma biçimlerinden biri de oyundur. Bütün çocuklar oyun oynarlar ve çevreleri ile oyun yolu ile iletişime geçerler. Çocuklar oyun yolu ile beceri ve ilgi alanlarını geliştirirler. Bu kazanımlar çocukların ileride işinde ve toplumda mutlu bireyler olmaları açısından oldukça önemlidir. Oyunlar sırasında akranlara yönelik davranışların sosyal ve sosyal olmayan davranışlar olduğu belirtilmektedir (Coplan, Rubin ve Findlay 2006: 340). Yalnız-pasif davranış, çocukların yalnız başlarına nesnelere oynadıkları oyunları ifade etmektedir (Rubin 1982: 350). Bu davranışları gösteren çocuklar, tek başlarına lego, yap-boz gibi oyuncaklarla oynarlar. Yalnız-pasif çocukların oyunlar sırasında akranlarıyla etkileşimleri düşük düzeydedir. Sessiz davranış, herhangi bir oyuncak ya da nesneyle meşgul olmadan etrafı amaçsızca izlemeyi ifade etmektedir (Fox ve diğ. 1995: 1776). Bu davranış, sosyal ortamdaki korku ve kaygının bir ifadesidir. Yalnız-aktif davranış ise çocuğun yalnız başına nesnelere ya da nesnelere olmaksızın yaptığı canlandırmalar ve rol oynamaları ifade etmektedir (Coplan vd. 1994: 248).

Janson (2001), okul öncesi çocukların birlikte oyunlarında sadece fiziksel ortamın paylaşılmasından öte, birlikte oyunun ortak fiziksel mekân, sosyal düşünce ve deneyim, ortak semboller içerdiğini belirterek görme engelli ve gören çocukların birlikte oyun etkileşimini gözlemiştir. Elde ettiği bulgular sonucunda yetersizliği olan çocukların birlikte oyunlarda ortak sembollerini kullanamadıklarından dolayı birlikte oyunda sıkıntı yaşadıklarını belirtmiştir. Bireysel özelliklerin birlikte oynanan oyunlarda önemli olduğunu vurgulamıştır.

Bergen (2002), taklit oyunuyla bilişsel, sosyal ve akademik gelişimleri inceleyen son araştırmaları bütünleştirmek amacıyla yapmış olduğu çalışmada, taklit oyununun çocuğun ileri zihinsel gelişimini desteklediğini vurgulamıştır. Dil gelişimine de katkı sağlayan taklit oyununun aynı zamanda çocuğun akademik başarısını da etkilediği belirtilmiştir.

Sekino (2006), düşük gelirli okul öncesi çocukları ile ilköğretim 3. sınıf öğrencileri arasındaki etkileşimli akran oyunlarının yapısı arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığı araştırmasında, 3.0-6.1 yaş arasındaki 737 Head Start çocuğu ile çalışmıştır. Veriler çocuklar 3. sınıfı tamamlayıncaya dek toplanmıştır. Penn Etkileşimli Akran Oyunu Ölçeği (Penn Interactive Peer Play Scale)'nin alt boyutları ile çocukların sosyal uyum ve akademik başarıları ilişkilendirilmiştir. Sonuçta, çocukların 3. sınıftaki sosyal uyum ve akademik başarılarında okul öncesi etkileşimli akran oyunu boyutlarının etkisinin bulunduğu belirlenmiştir.

Hannikainen (2007), çocuk oyunlarının daha çok yapılandırılmış ve yetişkin merkezli olduğu gündüz bakımevlerindeki çocukların etkinliklerini incelemiştir. Bu etkinliklerin çocuk tarafından nasıl algılandığını ve çocuğun sosyalleşmesinde nasıl bir fonksiyon içerdiğini sorgulamıştır. Bu amaçla Danimarka, Finlandiya ve İsviçre'de toplam yedi gündüz bakım evinde, beş yaş grubu çocukların günlük aktivitelerini gözlemlemiştir. Analizler nitel yöntemlerle yorumlanmıştır. Araştırmacılar çalışma sonunda çocukların eğlenerek oynadığı oyunların, onların pozitif duygularını ortaya çıkardığını, birliktelik ve eğlenme hislerini üst düzeyde pekiştirdiğini bulmuşlardır.

Connoly ve Doyle (1984), çocuk oyunlarından dramatik oyunun ve dramatik olmayan oyunların, çocukların toplum kurallarını anlamasına, uyum göstermesine ve toplusallaşmasına etkisini incelemişlerdir. Araştırmaya üç-altı yaş arası toplam 91 çocuk katılmıştır. Dramatik oyunun, dramatik olmayan oyunlara göre çocuğun toplum kurallarını öğrenmesine ve gündelik yaşantısına geçirmesine daha etkili olduğu bulunmuştur. Arkadaşları ile etkileşim içinde olan çocuklar toplum rollerini ve kuralları daha iyi öğrenmektedirler.

Sonuç olarak, çocuklarda oyun ruhsal yönden büyüme ve gelişmeyi sağlarken, diğer yandan çocuğun oyun yolu ile kendisini daha rahat ifade edebilmesi ve rahat ilişki kurabilmesi, sosyal ilişkinin kazanılmasında önemli rol oynamaktadır (Pehlivan 2005). Okul öncesi dönem çocukların grup oyunlarının ve akranlarıyla sürekli etkileşimin başladığı dönemdir. Okul öncesi eğitimi süresince çocuklar, arkadaşlık kurmayı ve bunu sürdürmeyi, akranları tarafından sevilip sevilmediği hakkında fikir yürütmeyi, oyun statü kazanmayı ve sosyal beceri geliştirmeyi öğrenmektedir (Hanish 2000: 116).

Araştırmanın Amacı: Türkiye'de okul öncesi dönem çocuklarının oyun davranışları ile akran ilişkilerini ele alan çalışmalar oldukça azdır. Oyun ile ilgili ölçme araçlarının yetersiz oluşundan dolayı konu ile ilgili

çalışmaların arttırılmasına, yaygınlaştırılmasına ihtiyaç vardır. Okul öncesi dönem çocuklarının oyun davranışlarının akran ilişkileri üzerindeki yordayıcı etkisini ortaya koymaktır. Araştırmanın genel amaçlarına bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi dönem çocuklarının sessiz oyun davranışlarının akran ilişkileri değişkenleri (saldırganlık, olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış, aşırı hareketlilik, dışlanma, korkulu-kaygılı olma) ve sosyal konum üzerinde yordayıcı etkisi var mıdır?

2. Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal oyun davranışlarının akran ilişkileri değişkenleri (saldırganlık, olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış, aşırı hareketlilik, dışlanma, korkulu-kaygılı olma) ve sosyal konum üzerinde yordayıcı etkisi var mıdır?

3. Okul öncesi dönem çocuklarının yalnız-pasif oyun davranışlarının akran ilişkileri değişkenleri (saldırganlık, olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış, aşırı hareketlilik, dışlanma, korkulu-kaygılı olma) ve sosyal konum üzerinde yordayıcı etkisi var mıdır?

4. Okul öncesi dönem çocuklarının yalnız-aktif oyun davranışlarının akran ilişkileri değişkenleri (saldırganlık, olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış, aşırı hareketlilik, dışlanma, korkulu-kaygılı olma) ve sosyal konum üzerinde yordayıcı etkisi var mıdır?

5. Okul öncesi dönem çocuklarının itiş-kakış oyun davranışlarının akran ilişkileri değişkenleri (saldırganlık, olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış, aşırı hareketlilik, dışlanma, korkulu-kaygılı olma) ve sosyal konum üzerinde yordayıcı etkisi var mıdır?

2. Yöntem

Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama yöntemi, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasındaki değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar 2009: 81).

2.1.Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklem grubunu, Denizli il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarının anasınıflarına devam eden 5-6 yaş grubundan 175 çocuk oluşturmuştur. Çocukların 87'si (% 49.7) kız, 88'i (% 50.3) erkektir. Çocukların yaş ortalaması 6 yıl, 3 ay, on gündür. Çocukların tamamı normal gelişim özellikleri göstermektedir. Örneklem grubu belirlenirken öncelikle, Denizli il merkezindeki ilkokullara bağlı anasınıflarının listesi çıkartılmıştır. Bu liste doğrultusunda kura çekilerek 10 okul belirlenmiştir. Okullar için Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. İzin doğrultusunda okullar ziyaret

edilmiştir. Araştırmaya katılamayacağını belirten üç okul listeden çıkartılarak kalan yedi okulda, anne-baba izinleriyle birlikte belirlenen 175 çocuk ve 9 anasınıflı öğretmeni araştırmaya dahil olmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları

1. Kişisel Bilgi Formu'nda çocuklara ve ailelerine yönelik bilgiler yer almaktadır.

2. Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği; 1996'da öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda, okul öncesi dönem çocuklarının okulda akranlarıyla olan ilişkilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçeğin başında, ölçeğin doldurulmasıyla ilgili yönerge bulunmaktadır. Tüm maddeler "Uygun Değil", "Bazen Uygun", "Tamamen Uygun" ifadeleriyle öğretmenler tarafından değerlendirilmektedir. Ölçek Gülay tarafından 2008'de Türkçe'ye uyarlanmıştır.

Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği altı alt ölçekten oluşmaktadır. Akranlarına karşı saldırganlık alt ölçeği 7 maddedir. Bu ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .89'dur. Akranlarına karşı yardımı amaçlayan sosyal davranışlar göstermek alt ölçeği 10 maddedir. İç tutarlılık katsayısı .92'dir. Akranlarına karşı asosyal davranışlar göstermek alt ölçeği 7 maddedir. İç tutarlılık katsayısı .87'dir. Akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma alt ölçeği 9 maddedir. İç tutarlılık katsayısı .77'dir. Akranları tarafından dışlanma alt ölçeği 7 maddedir. İç tutarlılık katsayısı .94'tür. Aşırı hareketlilik alt ölçeği 4 maddedir. İç tutarlılık katsayısı .88'dir. Ölçeğin tamamı 44 maddeden oluşmaktadır. Her bir alt ölçeğe ait test-tekrar test ölçümlerinin sonuçları doğrultusunda iki ölçüm arasında tüm ölçümlerin zamana karşı değişmezliği ortaya konulmuştur ($r = .99, p < .001$) (Gülay 2008: 131).

Çocuk Davranış Ölçeği toplam puan üzerinden değerlendirilmemektedir. Ölçeğin alt ölçeklerinin toplam puanları ayrı ayrı kullanılmaktadır. Alt ölçeklerden çıkan toplam puanın yüksekliği, o davranışın çocukta gerçekleşme sıklığını ortaya koymaktadır.

3. Akranların Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği; 1997'de Kochenderfer ve Ladd tarafından 5-6 yaş çocukları için geliştirilen Akranların Şiddetine Maruz Kalma-Kişisel Değerlendirme Ölçeği'nden yola çıkılarak 2002'de geliştirilen bir ölçme aracıdır. Öğretmenler tarafından doldurulmaktadır. Form, akran saldırganlığının dört tipi (fiziksel, dolaylı, doğrudan ve genel) ile ilgili birer tane olmak üzere dört maddeden oluşmaktadır. Her madde

“Hiçbir zaman”, “Bazen”, “Her zaman” ifadeleriyle değerlendirilmektedir. Ölçek 2008’de Gülay tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Akran Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği’nin iç tutarlık katsayısı .79 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. Kriter geçerliği olarak ise ölçekten elde edilen sonuçlarla, sosyal davranışlara ilişkin öğretmen değerlendirmeleri, akran reddine ilişkin akran görüşleri, yalnızlık ile ilgili kişisel görüşler arasında anlamlı düzeyde, olumlu yönde ilişki bulunmuştur (Ladd ve Kochenderfer-Ladd, 2002; Aktaran: Gülay 2008: 132). Ölçekten alınan toplam puan çocukların akranlarının şiddetine ne kadar maruz kaldığını ifade etmektedir.

4. Okul Öncesi Oyun Davranışı Ölçeği; 1998 yılında, küçük çocukların oyunlar sırasında gösterdikleri bireysel davranışlarını öğretmen görüşlerine göre belirlemek amacıyla Robert J. Coplan ve Kenneth H. Rubin tarafından geliştirilmiştir. Güvenirlik çalışmaları kapsamında tüm ölçeğin ve alt ölçeklerinin iç tutarlılık (Cronbach Alpha) katsayısı ve test tekrar-test güvenilirlikleri hesaplanmıştır. Geçerlik kapsamında ise Türkçe formun kapsam geçerliği, madde analizi ve yapı geçerliği yapılmıştır. Yapı geçerliğinde, tüm ölçek ile alt ölçekler arasındaki korelasyonlar ve alt ölçekler arasındaki korelasyonlar belirlenmiştir. Kriter geçerliğinde çocuklara en çok hangi oyunu oynamayı sevdiğileri, öğretmenlere ise çocukların en çok hangi oynamayı sevdiğileri sorulmuştur. Çalışmanın bulguları, “Okul Öncesi Oyun Davranışı Ölçeği’nin” Türkçe versiyonunun 5-6 yaş çocuklarının oyun davranışlarını ortaya koyabilecek, güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymaktadır (Gülay-Ogelman 2012).

5. Resimli Sosyometri Ölçeği; Asher, Singleton, Tinsley ve Hymel tarafından 1979’da geliştirilmiştir. Uygulamasında her bir çocuğa sınıftaki arkadaşlarının fotoğrafları tek tek gösterilmektedir. Çocuk sorulan soruya vereceği cevaba göre arkadaşının fotoğrafını, üzerinde “Gülen Yüz” (Çok severim cevabını temsil etmektedir), “İfadesiz Yüz” (Az severim cevabını temsil etmektedir), “Üzgün Yüz” (Hiç sevmem cevabını temsil etmektedir) resimlerinin bulunduğu kutulardan birinin içine atar. Her fotoğrafta gösterilen çocuk için dört ayrı soru sorulmakta ve cevaplar sayısal olarak kaydedilmektedir. Ölçek 2008’de Gülay tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Türkçe formunun iç tutarlılık katsayısı .91’dir. Test tekrar test uygulamalarında pozitif yönde, anlamlı ve yüksek bir ilişki vardır ($r=.98$, $p < .001$) (Gülay 2008: 130).

Ölçeğin planlanmasında, her bir soru ile ilgili seçilen çocuğa 1-3 arasında puanlar verilmektedir. Uygulamanın sonunda her bir çocuğun dört sorunun sonucunda elde ettiği toplam puanlar sosyal konumlarını ifade

etmektedir. Yüksek puanlar çocukların akranları tarafından daha çok seçildiğini ve sevildiğini göstermektedir. Asher ve diğ. (1979), tarafından geliştirilen sosyometri tekniği bu çalışmada esas alınmıştır. Sosyometrik değerlendirmeler çocukların okul ortamındaki çeşitli durumları (oyun, etkinlik vb.) esas alınarak yapılmıştır.

2.3. Verilerin toplanması

Denizli il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarının anasınıflarına devam eden 5-6 yaş grubundan 175 çocuğun öğretmenleri tarafından veriler toplanmıştır. Kura çekilerek belirlenen 10 okuldan 3 tanesi çalışmaya katılamayacağını belirttiği için 7 okul için Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. Ölçekler okul öncesi öğretmenleri tarafından çocuklara ilişkin gözlemlerine dayanarak doldurulmuştur. Veri toplama işleminden önce öğretmenler araştırmanın amacı ve ölçme araçlarıyla ilgili bilgilendirilmişlerdir.

2.4. Veri analizi

Verilerin analizinde; okul öncesi dönem çocuklarının oyun davranışlarının akran ilişkileri ve sosyal konum üzerindeki yordayıcı etkisini ortaya koymak amacıyla Basit Doğrusal Regresyon analizi uygulanmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada elde edilen bulgular alt problemlere göre sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Okul öncesi dönem çocuklarının sessiz oyun davranışlarının akran ilişkileri değişkenleri (aşırı hareketlilik, saldırganlık, korkulu-kaygılı olma, olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış, dışlanma, akran şiddeti) ve sosyal konum üzerinde yordayıcı etkisi olup olmadığına ilişkin bulgular aşağıda Tablo 1. ve Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1. Sessiz Oyun Davranışları ile Akran İlişkileri Arasındaki Tamamlayıcı İstatistikler ve Korelasyonlar

Oyun D.	Değerler	Aşırı H.	Saldırganlık	Korkulu-kaygılı olma	Olumlu sosyal davranış	Sosyal olmayan davranış	Dışlanma	Akran şiddeti	Sosyal K.
Sessiz Oyun	r	144	.082	.262*	-.268*	.367*	.239	.110	.042
	p	058	.283	.000	.000	.000	.054	.147	.581

n = 175, *p < .001

Tablo 1’de, sessiz oyun davranışları ile çocuklarının akran ilişkileri arasındaki anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur ($p<.001$). Çocukların sessiz oyun düzeyleri arttıkça, korkulu-kaygılı olma ve sosyal olmayan davranış düzeyleri artmaktadır; olumlu sosyal davranış düzeyleri azalmaktadır.

Tablo 2. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sessiz Oyun Davranışları ve Akran İlişkileri Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	β	T
Sessiz oyun Aşırı hareketlilik R = .144 R ² = .021 F= 3.641	.144	1.908
Sessiz oyun Saldırganlık R = .082 R ² = .007 F= 1.162	.082	1.078
Sessiz oyun Korkulu-kaygılı R = .262 R ² = .069 F = 12.795	.262	3.577*
Sessiz oyun Olumlu sosyal davranış R = .268 R ² = .072 F = 13.398	-.268	3.660*
Sessiz oyun Sosyal olmayan davranış R = .367 R ² = .135 F = 26.967	.367	5.193*
Sessiz oyun Dışlanma R = .239 R ² = .057 F = 10.477	.239	3.237
Sessiz oyun Akran şiddeti R = .110 R ² = .012 F = 2.125	.110	1.458
Sessiz oyun Sosyal konum R = .042 R ² = .002 F = .305	.042	.553

N=175, *p < .001

Tablo 2’nin verileri incelendiğinde, çocukların sessiz oyun düzeylerinin, çocukların korkulu-kaygılı olma ($R= .262$, $R^2= .069$, $F= 12.795$, $p<.001$), olumlu sosyal davranış ($R= .268$, $R^2= .072$, $F= 13.398$, $p<.001$) ve sosyal olmayan davranış ($R= .367$, $R^2= .135$, $F= 26.967$, $p<.001$), değişkenlerini ayrı ayrı anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir.

Çocukların korkulu-kaygılı olma davranışına ilişkin toplam varyansın % 7’sinin, olumlu sosyal davranışa ilişkin toplam varyansın % 7’sinin, sosyal olmayan davranışa ilişkin % 13’ünün, çocukların sessiz oyun davranışları ile açıklandığı ifade edilebilir. Bu durum ayrıca çocukların akran ilişkileri üzerinde başka faktörlerinde etkili olduğunu göstermektedir. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre

çocukların sessiz oyun düzeylerinin, akran ilişkileri değişkenleri üzerindeki görelî önem sırası (1) sosyal olmayan davranış, (2) olumlu sosyal davranış ve korkulu-kaygılı olma değişkenleri şeklindedir.

3. 2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal oyun davranışlarının akran ilişkileri değişkenleri (aşırı hareketlilik, saldırganlık, korkulu-kaygılı olma, olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış, dışlanma, akran şiddeti) ve sosyal konum üzerinde yordayıcı etkisi olup olmadığına ilişkin bulgular aşağıda Tablo 3. ve Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 3. Sosyal Oyun Davranışları ile Akran İlişkileri Arasındaki Tamamlayıcı İstatistikler ve Korelasyonlar

Oyun D.	Değerler	Aşırı H.	Saldırganlık	Korkulu-kaygılı olma	Olumlu sosyal davranış	Sosyal olmayan davranış	Dışlanma	Akran şiddeti	Sosyal K.
Sosyal Oyun	r	.027	-.069	.009	.244*	-.298*	.243	-.050	.019
	p	.726	.364	.902	.001	.000	.001	.512	.799

n = 175, *p < .001

Tablo 3’de, sosyal oyun davranışları ile çocuklarının akran ilişkileri arasındaki anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur (p < .001). Çocukların sosyal oyun düzeyleri arttıkça, çocukların olumlu sosyal davranış düzeyleri artmaktadır; sosyal olmayan davranış düzeyleri azalmaktadır.

Tablo 4’ün verileri incelendiğinde, çocukların sosyal oyun düzeylerinin, çocukların olumlu sosyal davranış (R = .244, R² = .059, F = 10.922, p < .001) ve sosyal olmayan davranış (R = .298, R² = .089, F = 16.862, p < .001) değişkenlerini ayrı ayrı anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir.

Çocukların olumlu sosyal davranışına ilişkin toplam varyansın % 6’sının, sosyal olmayan davranışa ilişkin % 9’unun, çocukların sosyal oyun davranışları ile açıklandığı ifade edilebilir. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre çocukların sosyal oyun düzeylerinin, akran ilişkileri değişkenleri üzerindeki görelî önem sırası (1) sosyal olmayan davranış ve (2) olumlu sosyal davranış değişkeni şeklindedir.

Tablo 4. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Oyun Davranışları ve Akran İlişkileri Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	β	T
Sosyal oyun Aşırı hareketlilik R = .027 R ² = .001 F= .123	.027	.351
Sosyal oyun Saldırganlık R = .069 R ² = .005 F= .828	-.069	-.910
Sosyal oyun Korkulu-kaygılı R = .009 R ² = .000 F = .015	.009	.123
Sosyal oyun Olumlu sosyal davranış R = .244 R ² = .059 F = 10.922	.244	3.305*
Sosyal oyun Sosyal olmayan davranış R = .298 R ² = .089 F = 16.862	-.298	4.106*
Sosyal oyun Dışlanma R = .243 R ² = .059 F = 10.871	-.243	-3.297
Sosyal oyun Akran şiddeti R = .050 R ² = .002 F = .432	-.050	-.657
Sosyal oyun Sosyal konum R = .019 R ² = .000 F = .065 N=175, *p < .001	.019	.255

3. 3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Okul öncesi dönem çocuklarının yalnız-pasif oyun davranışlarının akran ilişkileri değişkenleri (aşırı hareketlilik, saldırganlık, korkulu-kaygılı olma, olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış, dışlanma, akran şiddeti) ve sosyal konum üzerinde yordayıcı etkisi olup olmadığına ilişkin bulgular aşağıda Tablo 5. ve Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 5. Yalnız-Pasif Davranışları ile Akran İlişkileri Arasındaki Tamamlayıcı İstatistikler ve Korelasyonlar

Oyun D.	Değerler	Aşırı H.	Saldırganlık	Korkulu-kaygılı olma	Olumlu sosyal davranış	Sosyal olmayan davranış	Dışlanma	Akran şiddeti	Sosyal K.
Yalnız-pasif Oyun	r	.014	-.122	.097	.232*	-.059	.032	-.197*	.023
	p	.856	.106	.201	.002	.439	.672	.009	.764

n = 175, *p < .001

Tablo 5’de çocukların yalnız-pasif oyun davranışları ile akran ilişkileri arasındaki anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur (p< .001). Çocukların yalnız-pasif oyun düzeyleri arttıkça, olumlu sosyal davranış düzeyleri artmaktadır; akran şiddetine maruz kalma düzeyleri azalmaktadır.

Tablo 6: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Yalnız-Pasif Davranışları ve Akran İlişkileri Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	β	T
Yalnız-pasif oyun Aşırı hareketlilik R = .014 R ² = .000 F= .033	.014	.182
Yalnız-pasif oyun Saldırganlık R = .122 R ² = .015 F= 2.633	-.122	-1.623
Yalnız-pasif oyun Korkulu-kaygılı R = .097 R ² = .009 F = 1.651	.097	1.285
Yalnız-pasif oyun Olumlu sosyal davranış R = .232 R ² = .054 F = 9.880	.232	3.143*
Yalnız-pasif oyun Sosyal olmayan davranış R = .059 R ² = .003 F = .601	-.059	-.776
Yalnız-pasif oyun Dışlanma R = .032 R ² = .001 F = .179	-.032	-.424
Yalnız-pasif oyun Akran şiddeti R = .197 R ² = .039 F = 6.952	-.197	-2.637*
Yalnız-pasif oyun Sosyal konum R = .023 R ² = .001 F = .091	.023	.301

N=175, *p < .001

Tablo 6’nın verileri incelendiğinde, çocukların yalnız-pasif oyun düzeylerinin, olumlu sosyal davranış (R= .232, R²= .054, F= 9.880,

$p < .001$) ve akran şiddetine maruz kalma ($R = .197$, $R^2 = .039$, $F = 6.952$, $p < .001$) değişkenlerini ayrı ayrı anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir.

Çocukların olumlu sosyal davranışa ilişkin toplam varyansın % 5'inin, akran şiddetine maruz kalma davranışına ilişkin toplam varyansın % 4'ünün yalnız-pasif oyun davranışları ile açıklandığı ifade edilebilir. Regresyon katsayılarına (β) göre çocukların itiş-kakış oyun düzeylerinin, akran ilişkileri değişkenleri üzerindeki görece önem sırası (1) olumlu sosyal davranış, (2) akran şiddetine maruz kalma değişkeni şeklindedir.

3. 4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Okul öncesi dönem çocuklarının yalnız-aktif oyun davranışlarının akran ilişkileri değişkenleri (aşırı hareketlilik, saldırganlık, korkulu-kaygılı olma, olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış, dışlanma, akran şiddeti) ve sosyal konum üzerinde yordayıcı etkisi olup olmadığına” ilişkin bulgular aşağıda Tablo 7. ve Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 7: Yalnız-Aktif Davranışları ile Akran İlişkileri Arasındaki Tamamlayıcı İstatistikler ve Korelasyonlar

Oyun D.	Değerler	Aşırı H.	Saldırganlık	Korkulu-kaygılı olma	Olumlu sosyal davranış	Sosyal olmayan davranış	Dışlanma	Akran şiddeti	Sosyal K.
Yalnız-aktif Oyun	r	-.080	-.116	-.091	.192*	.011	.045	-.036	-.009
	p	.295	.126	.229	.011	.886	.556	.639	.911

n = 175, *p < .001

Tablo 7’de, yalnız-aktif oyun davranışları ile çocuklarının akran ilişkileri arasındaki anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur ($p < .001$). Çocukların yalnız-aktif oyun düzeyleri arttıkça, olumlu sosyal davranış düzeyleri artmaktadır.

Tablo 8. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Yalnız-Aktif Davranışları ve Akran İlişkileri Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	β	T
Yalnız-aktif oyun		
Aşırı hareketlilik R = .080 R ² = .006 F= 1.105	-.080	-1.051
Yalnız-aktif oyun		
Saldırganlık R = .116 R ² = .013 F= 2.361	-.116	-1.536
Yalnız-aktif oyun		
Korkulu-kaygılı R = .091 R ² = .008 F = 1.460	-.091	-1.208
Yalnız-aktif oyun		
Olumlu sosyal davranış R = .192 R ² = .037 F = 6.600	.192	2.569*
Yalnız-aktif oyun		
Sosyal olmayan davranış R = .011 R ² = .000 F = .021	.011	.144
Yalnız-aktif oyun		
Dışlanma R = .045 R ² = .002 F = .347	-.045	-.589
Yalnız-aktif oyun		
Akran şiddeti R = .036 R ² = .001 F = .221	-.036	-.470
Yalnız-aktif oyun		
Sosyal konum R = .009 R ² = .000 F = .013	-.009	-.112

N=175, *p < .001

Tablo 8'in verileri incelendiğinde, çocukların yalnız-aktif oyun düzeylerinin, olumlu sosyal davranış (R= .192, R²= .037, F= 6.600, p<.001) değişkenini anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir.

Çocukların olumlu sosyal davranışa ilişkin toplam varyansın % 4'ünün yalnız-aktif oyun davranışları ile açıklandığı ifade edilebilir.

3.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Okul öncesi dönem çocuklarının yalnız-aktif oyun davranışlarının akran ilişkileri değişkenleri (aşırı hareketlilik, saldırganlık, korkulu-kaygılı olma, olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış, dışlanma, akran şiddeti) ve sosyal konum üzerinde yordayıcı etkisi olup olmadığına ilişkin bulgular aşağıda Tablo 9. ve Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 9. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İtiş-kakış Davranışları ile Akran İlişkileri Arasındaki Tamamlayıcı İstatistikler ve Korelasyonlar

Oyun D.	Değerler	Aşırı H.	Saldırganlık	Korkulu-kaygılı olma	Olumlu sosyal davranış	Sosyal olmayan davranış	Dışlanma	Akran şiddeti	Sosyal K.
Yalnız-pasif Oyun	r	.546*	.510*	.213*	-.485*	-.056	.223	.340*	.038
	p	.000	.000	.005	.000	.459	.003	.000	.617

n = 175, *p < .001

Tablo 9’da, itiş-kakış oyun davranışları ile çocuklarının akran ilişkileri arasındaki anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur (p<.001). Çocukların itiş-kakış oyun düzeyleri arttıkça, aşırı hareketlilik ve saldırganlık, korkulu-kaygılı olma ve akran şiddetine maruz kalma düzeyleri artmakta, olumlu sosyal davranış düzeyleri azalmaktadır.

Tablo 10. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının İtiş-Kakış Davranışları ve Akran İlişkileri Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	β	T
İtiş-kakış oyun		
Aşırı hareketlilik		
R = .546 R ² = .298 F= 73.513	.546	8.574*
İtiş-kakış oyun		
Saldırganlık		
R = .510 R ² = .260 F= 60.895	.510	7.803*
İtiş-kakış oyun		
Korkulu-kaygılı		
R = .213 R ² = .045 F = 8.189	.213	2.862*
İtiş-kakış oyun		
Olumlu sosyal davranış		
R = .485 R ² = .236 F = 53.334	-.485	-7.303*
İtiş-kakış oyun		
Sosyal olmayan davranış		
R = .056 R ² = .003 F = .551	-.056	-.743
İtiş-kakış oyun		
Dışlanma		
R = .223 R ² = .050 F = 9.047	.223	3.008
İtiş-kakış oyun		
Akran şiddeti		
R = .340 R ² = .116 F = 22.679	.340	4.762*
İtiş-kakış oyun		
Sosyal konum		
R = .038 R ² = .001 F = .251	.038	.501

N=175, *p < .001

Tablo 10'un verileri incelendiğinde, çocukların itiş-kakış oyun düzeylerinin, çocukların aşırı hareketlilik ($R= .546$, $R^2= .298$, $F= 73.513$, $p<.001$), saldırganlık ($R= .510$, $R^2= .260$, $F= 60.895$, $p<.001$), korkulu-kaygılı olma ($R= .213$, $R^2= .045$, $F= 8.189$, $p<.001$), olumlu sosyal davranış ($R= .485$, $R^2= .236$, $F= 53.334$, $p<.001$) ve akran şiddetine maruz kalma ($R= .340$, $R^2= .116$, $F= 22.679$, $p<.001$) değişkenlerini ayrı ayrı anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir.

Çocukların aşırı hareketlilik düzeyine ilişkin toplam varyansın % 3'ünün, saldırganlık davranışına ilişkin toplam varyansın % 3'ünün, korkulu-kaygılı olma davranışına ilişkin % 5'inin, olumlu sosyal davranışa ilişkin % 2'sinin ve akran şiddetine maruz kalma değişkenine ilişkin toplam varyansın % 1'ini, itiş-kakış oyun davranışları ile açıklandığı ifade edilebilir. Regresyon katsayılarına (β) göre çocukların itiş-kakış oyun düzeylerinin, akran ilişkileri değişkenleri üzerindeki görece önem sırası (1) korkulu-kaygılı olma, (2) aşırı hareketlilik ve saldırganlık, (3) olumlu sosyal davranış, (4) akran şiddetine maruz kalma değişkenleri şeklindedir.

4. Tartışma

Araştırmanın bulgularına göre çocuklarının sessiz oyun davranışları ile çocuklarının akran ilişkileri arasındaki anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Çocukların sessiz oyun düzeyleri arttıkça, korkulu-kaygılı olma ve sosyal olmayan davranış düzeyleri artmaktadır; olumlu sosyal davranış düzeyleri azalmaktadır. Çocukların sessiz oyun düzeyleri, sosyal olmayan davranış değişkenini en yüksek düzeyde yordarken ardından sırayla olumlu sosyal davranış ve korkulu kaygılı olma değişkenleri gelmektedir. Bu sonuca göre sıklıkla sessiz bir biçimde yalnız başına oyun oynayan küçük çocukların akran ilişkilerinde korkulu-kaygılı bir görünüm sergileyebildikleri ya da akranlarına yönelik olumlu sosyal davranışlarla ilgili desteğe ihtiyaç duydukları düşünülebilir.

Sosyal oyun davranışları ile çocuklarının akran ilişkileri arasındaki anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Çocukların sosyal oyun düzeyleri arttıkça, çocukların olumlu sosyal davranış düzeyleri artmaktadır; sosyal olmayan davranış düzeyleri azalmaktadır. Çocukların sosyal oyun düzeyleri, sosyal olmayan davranış değişkenini en yüksek düzeyde yordarken ardından olumlu sosyal davranış değişkeni gelmektedir. Sosyal oyun düzeyi ile olumlu sosyal davranış değişkeninin pozitif yönde anlamlı sonuç vermesi Hannikainen (2007), tarafından yapılan araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Araştırmada çocuk oyunlarının daha çok yapılandırılmış ve yetişkin merkezli olduğu gündüz

bakımevlerindeki çocukların etkinliklerini incelemiştir. Bu etkinliklerin çocuk tarafından nasıl algılandığını ve çocuğun sosyalleşmesinde nasıl bir fonksiyon içerdiğini sorgulamıştır. Bu amaçla Danimarka, Finlandiya ve İsviçre’de toplam yedi gündüz bakım evinde, beş yaş grubu çocukların günlük aktivitelerini gözlemlemiştir. Nitel yöntemlerle yorumlanan analizler sonucunda çocukların eğlenerek oynadığı oyunların, onların olumlu duygularını ortaya çıkardığını, birliktelik ve eğlenme hislerini üst düzeyde pekiştirdiğini bulmuşlardır. Ayrıca Connoly ve Doyle (1984), çocuk oyunlarından dramatik oyunun ve dramatik olmayan oyunların, çocukların toplum kurallarını anlamasına, uyum göstermesine ve toplusallaşmasına etkisini incelemişlerdir. Araştırmaya üç-altı yaş arası toplam 91 çocuk katılmıştır. Dramatik oyunun, dramatik olmayan oyunlara göre çocuğun toplum kurallarını öğrenmesine ve gündelik yaşantısına geçirmesine daha etkili olduğu bulunmuştur. Arkadaşları ile etkileşim içinde olan çocuklar toplum rollerini ve kuralları daha iyi öğrenmektedirler. Bu açıdan sosyal oyun çocuğun olumlu sosyal gelişimi açısından önemlidir.

Çocukların yalnız-pasif oyun düzeyleri arttıkça, olumlu sosyal davranış düzeyleri artmaktadır; akran şiddetine maruz kalma düzeyleri azalmaktadır. Yalnız-pasif oyun düzeyi olumlu sosyal davranış değişkenini en yüksek düzeyde yordarken ardından akran şiddetine maruz kalma değişkeni gelmektedir. Akran ilişkilerinde olumlu sosyal davranışları sıklıkla gösteren çocukların yalnız-aktif oyunu da sıklıkla sergileyebildiği görülmektedir. Bu nedenle konu ile ilgili sonraki çalışmalarda gözlem gibi farklı teknikler de değerlendirilmenin yapılması önem taşımaktadır. Yalnız-aktif oyun ise çocukların olumlu sosyal davranış düzeyleri anlamlı biçimde yordamaktadır. Çocukların yalnız-aktif oyun düzeyleri arttıkça, olumlu sosyal davranış düzeyleri artmaktadır. Araştırmadaki tüm oyun davranışları olumlu sosyal davranışı etkilemektedir. Yalnız-aktif oyun davranışını sıklıkla sergileyen çocukların akranlarına karşı olumlu sosyal davranış düzeylerinin de yüksek olduğu belirlenmiştir. Yalnız pasif ve aktif oyun davranışlarını sergileyen çocukların akran ilişkilerinde olumlu davranışları sergileme düzeylerinin de yüksek olduğu düşünülebilir.

Çocukların itiş-kakış oyun düzeyleri arttıkça, aşırı hareketlilik, saldırganlık, korkulu-kaygılı olma ve akran şiddetine maruz kalma düzeyleri artmakta; olumlu sosyal davranış düzeyleri azalmaktadır. Korkulu-kaygılı olma en yüksek yordanma düzeyine sahipken ardından sırayla aşırı hareketlilik ve saldırganlık; olumlu sosyal davranış, akran şiddetine maruz kalma değişkenleri gelmektedir. Johnson (2001), okul

öncesi çocukların birlikte oyunlarında sadece fiziksel ortamın paylaşılmasından öte, birlikte oyunun ortak fiziksel mekân, sosyal düşünce ve deneyim, ortak semboller içerdiğini belirterek görme engelli ve gören çocukların birlikte oyun etkileşimini gözlemiştir. Elde ettiği bulgular sonucunda yetersizliği olan çocukların birlikte oyunlarda ortak sembollerini kullanamadıklarından dolayı birlikte oyunda sıkıntı yaşadıklarını belirtmiştir. Bireysel özelliklerin birlikte oynanan oyunlarda önemli olduğunu vurgulamıştır.

Görüldüğü gibi okul öncesi dönem çocuklarının oyun davranışları akran ilişkileri değişkenlerinin bazılarını farklı düzeylerde yordayabilmektedir. Araştırma kapsamındaki her oyun davranışı en az bir, en çok ise beş akran ilişkisi değişkenini anlamlı şekilde yordayabilmektedir. Akran ilişkileri ve oyun, çocukların okul öncesi dönemdeki sosyal hayatındaki önemli ve birbirleriyle bağlantılı değişkenler olarak değerlendirilebilir. Çocukların akranlarıyla en yoğun paylaşımları oyunlar sırasında gerçekleşmektedir. Dolayısıyla oyun davranışları ve akran ilişkileri arasındaki istatistiksel açıdan anlamlı düzeydeki ilişkiler, oyun ve akranlar arasındaki etkileşimi ortaya koyması açısından dikkat çekicidir. Ayrıca sonuçlara göre oyun davranışları, çocukların sosyal konumlarını etkilememektedir. Buna göre çocukların sosyal konumları üzerinde farklı değişkenlerin (cinsiyet, sosyal beceri, mizaç vb. etkili olabileceği düşünülebilir.

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bulgularına göre sessiz oyun davranışları ile akran ilişkisi değişkenlerinden korkulu kaygılı olma, olumlu sosyal davranış ve sosyal olmayan davranış arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyal oyun ile olumlu sosyal davranış, sosyal olmayan davranış arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yalnız-pasif oyun davranışı ile olumlu sosyal davranış ve akran şiddetine maruz kalma değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yalnız-aktif oyun davranışları ile olumlu sosyal davranış arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İtiş-kakış oyun ile de aşırı hareketlilik, saldırganlık, korkulu-kaygılı olma, olumlu sosyal davranış ve akran şiddetine maruz kalma arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Bulgulara göre, sessiz oyun düzeyi arttıkça, korkulu kaygılı olma ve sosyal olmayan davranış düzeyi artmaktadır, olumlu sosyal davranış düzeyi azalmaktadır. Sosyal oyun düzeyi arttıkça olumlu sosyal davranış düzeyi artmakta, sosyal olmayan davranış düzeyi azalmaktadır. Yalnız-pasif ve yalnız-aktif davranış düzeyi arttıkça çocukların olumlu sosyal davranışlarının arttığı bulunmuştur. Yalnız-pasif oyun düzeyi arttıkça

akran şiddetine maruz kalma düzeyi azalmaktadır. İtiş-kakış oyun düzeyi arttıkça aşırı hareketlilik, saldırganlık, korkulu-kaygılı olma ve akran şiddetine maruz kalma düzeyi artarken, olumlu sosyal davranış düzeyi azalmaktadır.

Genel sonuçlara bakıldığında çocukların oyun davranışlarının en yüksek düzeyde anlamlı yordadığı değişken olumlu sosyal davranış değişkenidir. Sosyal konum ise oyun davranışları tarafından yordanmamıştır. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda, çocukların oyun davranışları ile akran ilişkileri farklı ve daha kalabalık örneklem gruplarında araştırılabilir. Çocukların oyun davranışları ile ilgili gözlem yöntemi ile ilgili bilgi toplanabilir. Çocukların oyun davranışları ve akran ilişkileri üzerindeki farklı değişkenlerin etkilerinin ortaya konulmasını amaçlayan çalışmalar yapılmalıdır. Boylamsal çalışmalar ile çocukların oyun davranışları ve bu davranışların akran ilişkileri üzerindeki etkileri izlenmelidir. Okul öncesi dönemde oyun davranışlarını ortaya koyan ölçme araçları geliştirilmelidir. Okul öncesi eğitimi öğretmenlerine çocukların oyun davranışlarını, akran ilişkilerini gözleme ve değerlendirmeye yönelik hizmet içi eğitimler verilmelidir. Öğretmenler, çocukların oyun becerilerini ve akran ilişkilerini geliştirmelerine yardımcı olacak sınıf yönetimi stratejileri uygulamalıdır. Öğretmenler, anne-babaları çocukların oyun becerilerini ve akran ilişkilerini nasıl geliştirecekleri yönünde bilgilendirmelidirler. Öğretmenler bu konuyla ilgili aile katılımı çalışmaları uygulamalıdır.

Kaynaklar

- Asher, Steven R. vd. (1979). "A Reliable Sociometric Measure for Preschool Children". *Developmental Psychology* 15 (4): 443-444.
- Baykoç-Dönmez, Necate (1992). *Oyun Kitabı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Bergen, Doris (2002). "The Role of Pretend Play in Children's Cognitive Development", *Early Childhood Research and Practice* 4 (1) 2002: 71-93.
- Connolly, James A. ve A. B. Doyle (1984). "Relation of Social Fantasy Play to Social Competence in Preschoolers", *Developmental Psychology* 20(5): 797-806.
- Coplan, Robert J. vd. (1994). "Being Alone, Playing Alone, Acting Alone: Distinguishing Among Reticence, and Passive-and Active-Solitude in Young Children", *Child Development* 65: 129-137.

- Coplan, Robert J. vd. (2006). "Social and Nonsocial Play", In *Play From Birth to Twelve: Contexts, Perspectives and Meanings*, Ed. D. P. Fromberg ve D. Bergen, New York: Garland. 75-86.
- Çalışandemir, Fatma (2014). "Oyun ve Özellikleri". *Yaşamın İlk Yıllarında Oyun: Oyuna Çok Yönlü Bakış*. Ed. H. Gülay-Ogelman. Ankara: Pegem Akademi. 1-15.
- Erwin, Phil (2000). *Çocuklukta ve Ergenlikte Arkadaşlık*. Çev. O.Akinhay. İstanbul: Alfa Kitabevi.
- Fox, Nathan A. vd. (1995). "Frontal Activation Asymmetry and Social Competence at Four Years of Age: Left Frontal Hyper and Hypo Activation as Correlates of Social Behavior in Preschool Children", *Child Development* 66: 1770-1784.
- Gülay, Hülya (2010). *Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkileri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Gülay, Hülya (2008). *5-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Akran İlişkileri Ölçeklerinin Geçerlik Güvenirlik Çalışmaları ve Akran İlişkilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gülay-Ogelman, Hülya (2012). "Okul Öncesi Oyun Davranış Ölçeği'ni (ODÖ) Türkçe'ye Uyarlama Çalışması", *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi* 3(2): 201-221.
- Hanish, Laura (2000). "Children Who Get Victimized at School: What as Known? What Can Be Done?", *Professional School Counseling* 4(2): 113-119.
- Hannikainen, Maritta (2007). "Creating Togetherness and Building a Preschool Community of Learners: The Role of Play and Games in: Several Perspectives in Children's Play. Scientific Reflections for Practitioners" *Antwerpen and Apeldoorn* 147-160.
- Janson, Ulf (2001). "Togetherness and Diversity in Pre-school Play", *International Journal of Early Years Education*, 9, (2): 135-143.
- Karasar, Niyazi (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 20. Baskı. Ankara: Nobel Dağıtım.
- Pehlivan, Hülya (2005). *Oyun ve Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Rowley, Stephanie J. vd. (1998). "The Relationship Between Racial Identity and Self-Esteem in African American College and High School Students", *Journal of Personality and Social Psychology* 74: 715-724.
- Rubin, Kenneth H. (1982). "Non-Social Play in Preschoolers: Necessary Evil?", *Child Development* 53: 651-657.

Sekino, Yumiko (2006). *Investigation of the Relationship Between Preschool Peer Play And Third-Grade Outcomes For Low-Income Urban Students*. Unpublished Doctoral Dissertation Philadelphia, ABD: University of Pennsylvania.